

Postanowienie z dnia 28 września 2001 r.

I PZ 61/01

W sprawie o przywrócenie do pracy i odszkodowanie za czas pozostawania bez pracy (art. 56 § 1 i art. 57 § 1 KP) kasacja nie przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia ustalona w wyniku zliczenia wartości tych roszczeń jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych (art. 393 § 1 KPC w związku z art. 21 i 23¹ KPC).

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie SN: Beata Gudowska (sprawozdawca), Józef Iwulski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 września 2001 r. sprawy z powództwa Anny K. przeciwko Zofii M. prowadzącej Salony Fryzjerstwa Damsko-Męskiego w L. o przywrócenie do pracy, na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 22 czerwca 2001 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie do ponownego rozpoznania

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 6 października 2000 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Lublinie uwzględnił powództwo Anny K. i przywrócił ją do pracy u Zofii M. prowadzącej „Salony fryzjerstwa damsko-męskiego” w L. oraz zasądził kwotę 1.837,50 zł tytułem odszkodowania za czas pozostawania bez pracy. Wyrok ten pracodawczyni zaskarżyła apelacją, która została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 26 kwietnia 2001 r.

W kasacji, opartej na podstawie naruszenia przepisu art. 52 § 1 pkt 1 KP i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie urlopów i zasiłków wychowawczych (Dz.U. Nr 60, poz. 277 ze zm.) oraz przepisów postępowania, które

mogło mieć wpływ na wynik sprawy, pozwana domagała się zmiany wyroku Sądu drugiej instancji i oddalenia powództwa, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Kasację strony pozwanej, obejmującej całość wyroku Sądu drugiej instancji, Sąd ten odrzucił postanowieniem z dnia 22 czerwca 2001 r. jako niedopuszczalną, gdyż obejmowała przedmiot zaskarżenia o wartości niższej od kwoty określonej w art. 393 pkt 1 KPC, przy czym wartość tę - zgodnie z art. 23¹ KPC - wyliczył na 9.350 zł.

W zażaleniu pozwana, zarzucając błędną wykładnię art. 392 § 1 KPC, wniosła o uchylenie postanowienia i nadanie sprawie biegu. Powołała się na "obowiązujące przepisy i utrwalone orzecznictwo", wobec których ograniczenie skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia dotyczy jedynie spraw o roszczenia majątkowe (uchwała składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1997 r., III CZP 27/97 - OSNC 1998 r. z. 1 poz. 1), gdy tymczasem roszczenie o przywrócenie do pracy jest roszczeniem niemajątkowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacją został zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego wydany po dniu 1 lipca 2000 r., więc do postępowania kasacyjnego - także do złożenia i rozpoznania kasacji - mają zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554; por. art. 5 ust. 2 i art. 6 tej ustawy). Zmienione przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie były przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, o których mowa w zażaleniu, lecz dotyczą one przepisu art. 393 pkt 1 KPC w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189), stanowiącym, że kasacja nie jest dopuszczalna w sprawach o świadczenia, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięć tysięcy złotych. Interpretując ten przepis Sąd Najwyższy stwierdził, że niezależnie od wartości

przedmiotu zaskarżenia kasacja jest dopuszczalna w sprawach o prawa niemajątkowe oraz w tych sprawach o świadczenia majątkowe, w których powództwo zmierza do ustalenia lub ukształtowania prawa czy stosunku prawnego (por. np. wyrok z dnia 7 stycznia 1997 r., I PKN 54/96, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 467, postanowienie z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 16/97, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 467, czy postanowienie z dnia 15 grudnia 1999 r., I PZ 64/99, OSNAPiUS 2001 nr 12, poz. 415).

W sprawie z powództwa o przywrócenie do pracy roszczenie zmierza przede wszystkim do ukształtowania prawa przez stworzenie między stronami nowego stosunku pracy o treści istniejącej przed rozwiązaniem umowy o pracę. Podstawową konsekwencją wyroku uwzględniającego takie roszczenie jest więc ukształtowanie nowego stosunku prawnego, a dopiero w wyniku tego następuje skutek w zakresie obowiązku dopuszczenia pracownika do pracy i zapłaty wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, co zależy jeszcze od zgłoszenia przez pracownika w odpowiednim czasie gotowości podjęcia zatrudnienia (art. 47 § 1 i 48 § 1 KP). Elementy zasądzenia świadczenia w takim wyroku mają więc charakter wtórny wobec jego kształtującego charakteru. Tak też Sąd Najwyższy traktował roszczenie o przywrócenie do pracy, przyjmując, że wyrok uwzględniający takie powództwo jest zarówno kształtujący, jak i zasądający świadczenie (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1976 r., V PZP 12/75, OSNCP 1976 z. 9, poz. 187, PiP 1979 nr 1, s. 171 z glosą W. Uziaka, PiP 1977 nr 7, s. 166 z glosą K. Kolby, NP 1978 nr 2, s. 318 z glosą T. Liszcz, OSPiKA 1978 z. 6, poz. 103 z glosą K. Korzana). Pogląd ten zachowywał swój walor jednak tylko wówczas, gdy powód nie dokonał w toku procesu zmiany żądania przywrócenia do pracy na żądanie odszkodowania (art. 45 § 1 KP), a więc nie zmienił przedmiotu sprawy (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1999 r., I PZ 31/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 398).

Przytoczone tezy zdezaktualizowały się po rzędem obowiązującego od dnia 1 lipca 2000 r. przepisu art. 392¹ § 1 KPC, nadającego nową treść przesłankom dopuszczalności kasacji. Ustawodawca odstąpił od kryterium podziału spraw na sprawy o świadczenie i inne na rzecz rozróżnienia spraw o prawa majątkowe i niemajątkowe. Tak więc, od orzeczeń wydanych począwszy od dnia 1 lipca 2000 r. kasacja nie przysługuje w sprawach o prawa majątkowe, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Odczytanie tego unormowania w związku z przepisem art. 23¹ KPC (dodanym od dnia 1 lipca 2000 r. ustawą z dnia 24 maja

2000 r.) nie pozostawia wątpliwości, że sprawa o przywrócenie do pracy jest sprawą o prawo majątkowe, albowiem taki charakter ma każde żądanie zmierzające do realizacji prawa posiadającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron (por. np. uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1961 r., 2 CR 909/59, OSPiKA 1962 nr 1, poz. 8). W sprawach dotyczących między innymi rozwiązania stosunku pracy wartość tego prawa określa się jako sumę wynagrodzenia za sporny okres, a przy umowach na czas nieokreślony za okres 12 miesięcy. Wartość przedmiotu zaskarżenia nie została w kasacji oznaczona.

Sąd drugiej instancji, właściwie oceniwszy charakter rozpoznawanej sprawy nie wzywał jednak strony skarżącej o uzupełnienie pisma, lecz ustalił tę wartość samodzielnie. Pominął przy tym, że w kasacji wniesionej w sprawie o prawa majątkowe, niezależnie od innych wymagań stawianych pismu procesowemu, skarżący obowiązany jest oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia. Niepodanie w kasacji wartości przedmiotu zaskarżenia wymaga więc wezwania strony o uzupełnienie tego braku, oczywiście przed sprawdzeniem, czy wartość przedmiotu zaskarżenia miałyby znaczenie dla oceny dopuszczalności kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1999 r., II UZ 106/99, czy też postanowienie dnia 9 grudnia 1997 r., II UZ 110/97 - OSNAPiUS 1998 nr 22, poz. 671).

Tylko zatem na uboczu należy stwierdzić, że w sprawie wcale nie było jasne, jaką wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczyłaby pozwana. Zastępując skarżącą Sąd drugiej instancji nie rozważył, że w sprawie, w której uwzględniono żądanie przywrócenia do pracy i przyznano wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, strona pozwana - wnosząc kasację od całości wyroku - mogła zliczyć wartości każdego z tych roszczeń (art. 21 KPC).

Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie zostało uchylone, jak w sentencji (art. 393¹⁸ oraz art. 386 § 4 KPC w związku z art. 397 § 2 KPC).

=====